

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETSÉGI VIZSGA • 2006. október 26.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2006. október 26. 8:00

I.

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az ókori görög filozófiához kapcsolódik.

Állapítsa meg a forrás segítségével, hogy a következő állítások igazak-e vagy hamisak! Választását X jellel jelölje! (Elemenként 1 pont.)

„Szóval ti mind, akik az államban éltek, édestestvérek vagytok, így mondjuk majd nekik a mesét; csak éppen hogy a titeket kiformaló isten azokba, akik közületek vezetésre alkalmasak, születésükkor aranyat kevert, ezért kell legyen a legnagyobb tekintélyük: a segéderőkre pedig ezüstöt, a földművesekre és a kézművesekbe viszont vasat, illetve bronzot. S mivel mindnyájan rokonok vagytok, általában ugyan önmagatokhoz hasonló ivadékokat fogtok létrehozni; de az is megeshetik, hogy az aranyból esetleg ezüst- vagy az ezüsből aranyivadék származik, és így tovább a többiekénél is, egyik a másikból. Mármost a vezetőknek elsősorban és legfőbbképpen azt parancsolja az isten, hogy semminek olyan hűséges őrei ne legyenek, és semmit olyan éberem ne figyeljenek, mint az ivadékaikat, hogy a lelkükbe milyen anyagok vannak belekeverve; s ha aztán a saját magzatuk netán bronz- vagy vastartalmú volna, akkor semmi áron sem szabad neki megkegyelmeznük, hanem – a természetének megfelelő szerepet juttatva neki – a kézművesek vagy a földművesek közé kell taszítaniuk; ha viszont az utóbbiak közt valaki arany- vagy ezüsttartalommal jön a világra, akkor őt meg kell becsülni, s az első esetben az örök, a második esetben a segéderők közé kell fölemelni, mert egy jóslat azt mondja, hogy az állam akkor megy tönkre, ha vas- vagy bronztermészet örökdik fölötte.” (Platón: *Az állam*)

	Állítások	Igaz	Hamis
a)	A Platón által megfogalmazott államberendezkedés alapvetően demokratikus jellegű.		
b)	Platón a társadalmat egymástól élesen elkülönülő csoportokra osztotta.		
c)	Platón rendszerében az előkelő származás dönti el, hogy az egyén a társadalom melyik csoportjába kerül.		
d)	Platón felfogása szerint az emberek sorsát a vezetők határozhatják meg.		

4 pont	
--------	--

2. A feladat az arab hódításokhoz kapcsolódik.

Írja be a szövegrészekbe a hiányzó tulajdonneveket, illetve helységneveket! (Elemenként 1 pont.)

- a) „Egy kis szekta csoportosult köré, és amikor összeütközésbe került a-i előkelőkkel Medinába költözött maroknyi hívével együtt. Távozása, a Hidzsra hamarosan az új vallás időszámításának kezdőnapja lett.” (Engel Pál: *Beilleszkedés Európába a kezdetektől 1440-ig*)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- b) „Rövidesen csaknem az egész félsziget, sőt rövid időre a délfancia partvidék is Avignonig arab uralom alá került. Franciaországi előrenyomulásukat a Karoling dinasztia képviselője 732-ben-nél állította meg.” (Engel Pál: *Beilleszkedés Európába a kezdetektől 1440-ig*)

4 pont	
--------	--

3. A feladat a magyar nép őstörténetével kapcsolatos.

A források és ismeretei alapján válaszoljon a kérdésekre!

„A magyar pedig a türkök egyik fajtája. Főnökük 20 000 lovassal vonul ki. Főnökük neve K.nde [kündü]. Ez azonban csak névleges címe királyuknak, minthogy azt az embert, aki királyként uralkodik fölöttük, Dzs.la-nak [gyula] hívják. Minden magyar a Dzs.la nevű főnökük parancsait követi háború dolgában, a védelem és más ügyekben.

Sátraik vannak és együtt vonulnak a sarjadó füvel és a zöld vegetációval. [...] A magyarok országa bővelkedik fáknban és vizekben. Talaja nedves. Sok szántóföldjük van. A magyarok tűzimádók. [...] [Ezek] a magyarok szemrevaló és szép külsejű emberek, nagy testűek, vagyonosak és szembetűnően gazdagok, amit kereskedelmüknek köszönhetnek. Ruhájuk brokátból készült. Fegyvereik ezüsttel vannak kiverve és gyönggyel berakottak. Állandóan portyára mennek a szlávok ellen.” (Ibn Ruszta *földrajztudós és Gardizi perzsa történettudós munkáiból*)

- a) Mi a szerepe a forrásban megnevezett K.nde-nek [kündü] és Dzs.la -nak [gyula] a magyar törzsszövetségen belül? (Elemenként 0,5 pont.)

K.nde:

Dzs.la:

- b) Nevezze meg a forrás alapján a vándorló magyarság államformáját! (1 pont)

.....

- c) Milyen célokat szolgáltak a kalandozó hadjáratok? Soroljon föl kettőt! (Elemenként 1 pont.)

.....

4 pont	
--------	--

4. A feladat a XV–XVII. század európai gazdasági átalakulására vonatkozik.

Oldja meg a feladatokat!

- a) Értelmezze egy-egy mondatban az adatokat, majd indokolja meg röviden az adatokból levont következtetéseket!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. *Angol gyapjúkivitel és posztógyártás*

	1350	1550
Gyapjúkivitel évente	8 millió juh gyapja	10 millió juh gyapja
Kész posztó	5000 vég	170 000 vég

Értelmezés (0,5 pont):

.....

.....

Indoklás (1 pont):

.....

.....

2. V. Károly spanyol király és német-római császár évi jövedelmei:

Spanyolországból	félmillió pezeta
Németalföldről	2 millió pezeta
Itáliából	1 millió pezeta
Amerikából	félmillió pezeta.

Értelmezés (0,5 pont):

.....

.....

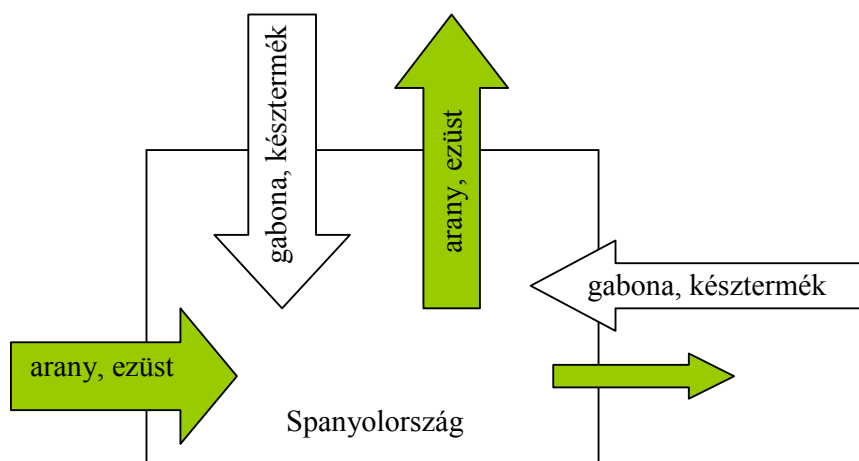
Indoklás (1 pont):

.....

.....

3.

Spanyolország kereskedelmének jellemzői a XVI-XVII. században

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Értelmezés (0,5 pont):

.....

.....

Indoklás (1 pont):

.....

.....

b) Egészítse ki a megfelelő fogalommal a hiányos mondatot! (0,5 pont)

Miközben Nyugat-Európában jelentős gazdasági átalakulás ment végbe és elindult a polgári fejlődés, Kelet-Európában visszaszorították a paraszti árutermelést, és teret nyert a, mely a korábbi viszonyok konzerválását jelentette.

5 pont	
--------	--

5. A feladat Mária Terézia reformjaihoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a forrás segítségével!

„A királyi rendelet szerint az alapfokú oktatás 6 vagy 7 éves korban kezdődött a falusi, mezővárosi és városi népiskolákban. Néhány városi népiskola egyúttal gyakorló tanítóképző is volt, melyeket »mintaiskolának« neveztek. A gimnázium két részből állt. Az alsó szintje a három éves latin grammatikai iskola volt. Ezt nevezték kispapnáziumnak is. A felső két évfolyamon a retorikai és poétikai osztályok voltak. A két rész együtt volt a nagygimnázium. A gimnáziumba tízéves korában léphetett a tanuló, ezt szerencsés esetben 15 éves korára végezte el. Mindegyik tankerületi székhelyen akadémiát kellett szervezni: ennek két évfolyamos filozófiai tagozatán az általános műveltség középszintű tananyagát oktatták; erre épült a speciális tanulmányi lehetőséget nyújtó két évfolyamos jogi tagozat. Az egyetemet is 15 éves korában kezdhette a diák a bölcséleti fakultáson, majd ennek sikeres elvégzése után léphetett feljebb a jogi (3 év) vagy az orvosi (5 év) vagy a teológia (4 év) fakultásra.”
(*Tankönyvi szöveg*)

a) Határozza meg a királyi rendelet kiadásának időpontját! (1 pont)

Évszám:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Írja be az alábbi iskolatípusok betűjelét az ábra megfelelő helyeire! (Elemenként 0,5 pont.)

Betűjel	Iskolatípusok
A)	NAGYGIMNÁZIUM
B)	KISGIMNÁZIUM (3 ÉV)
C)	AKADÉMIA
D)	EGYETEM
E)	NÉPISKOLÁK

FELSŐFOK		JOGI OSZTÁLYOK (2 ÉV)	ORVOSI KAR (5 ÉV)	TEOLÓGIA (4 ÉV)	JOG (3 ÉV)	
		FILOZÓFIAI OSZTÁLYOK (2 ÉV)	BŐLCSESZETI KAR (2 ÉV)			
KÖZÉPFOK		POÉTIKAI OSZTÁLY (1 ÉV)				
		RETORIKAI OSZTÁLY (1 ÉV)				
ALAPFOK		FALUSI	MEZŐVÁROSI	VÁROSI	„MINTAISKOLA”	

c) Hány évig járnak a tanulók népiskolába? (0,5 pont)

.....

d) Miért nem szerepelnek a rendeletben a szakképzés iskolái? (1 pont)

.....

5 pont	
--------	--

6. A feladat a napóleoni háborúk időszakával kapcsolatos!
Oldja meg a feladatokat ismeretei alapján!

a) Állapítsa meg, hogy az alábbi források melyik csatára vonatkoznak! Írja a csata betűjelét a szöveg utáni négyszögbe! (Elemenként 0,5 pont.)

A) Waterloo B) Borogyinó C) Trafalgar D) Austerlitz

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. „Nem találtunk lakosokat, nem ejtettünk hadifoglyokat. Bent jártunk [...], mégis egy nyílt tengeren iránytű nélkül hánykolódó hajóhoz hasonlítottunk; semmit sem tudtunk arról, mi történik körülöttünk.” (A. A. L. de Caulaincourt)

2. „Úgy hozzászoktattam őket a nagy győzelmekhez, hogy nem tudják, hogyan kell átvészelni a kudarcot. Mi lesz szegény Franciaországgal? Én mindent megtettem érte, amit tudtam.” (A. Z. Manfred: *Napóleon*)

b) Nevezzen meg egy európai dinasztiát, amelyik ellen harcolt Napóleon! (0,5 pont.)

.....

c) Nevezze meg, mely ország ellen hirdette meg Napóleon a kontinentális zárlatot! (0,5 pont)

.....

2 pont	
--------	--

7. A következő feladat a dualizmus kori társadalomra vonatkozik. Válaszoljon a kérdésekre a megadott állítások alapján!

1. A XIX. század folyamán több mint tízszeresére nőtt a Magyarországon élő zsidóság lélekszáma: az 1787. évi első népszámlálás 81 000 főt talált (az összlakosság 1,3%-a), az 1910. évi népszámlálás 911 000 főt (az összlakosság 5%-a).
2. A zsidóság erős polgárosultságát mutatja, hogy közöttük a városlakók aránya meghaladta az 50%-ot, míg az összlakosságon belül csak 20% körül volt (1910. évi adatok).
3. 1880-ban 56%-uk, 1910-ben 77%-uk vallotta magát magyar anyanyelvűnek (Budapestben 60, illetve 90%).

a) Melyek lehettek a zsidóság gyors népességyarapodásának okai?

Aláhúzással jelölje meg a felsoroltak közül a három legjellemzőbbet! (Elemenként 0,5 pont.)

- bevándorlás
- városfejlődés
- iskolahálózat fejlődése
- egészségügyi-higiéniai viszonyok javulása
- születésszabályozás tilalma
- agrárkonjunktúra

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Mivel magyarázható a zsidóságnak – az átlagnál nagyobb – polgárosultsága?
(1 pont)

.....

.....

c) Milyen jelenségről tanúskodnak a 3. állítás adatai? (0,5 pont)

.....

3 pont	
--------	--

8. A feladat a bolsevik propagandával kapcsolatos.
Válaszoljon a kérdésekre a képek és ismeretei alapján!

A zászlók feliratai:

Éljen a munkás-paraszt szovjet hatalom!

*Minden hatalmat a kapitalistáknak!
Halál a munkásokra és a parasztokra!*

Taposd el a kapitalizmust, vagy az fog eltaposni téged!

a) Értelmezze röviden a plakát mondanivalóját! (0,5 pont)

.....

.....

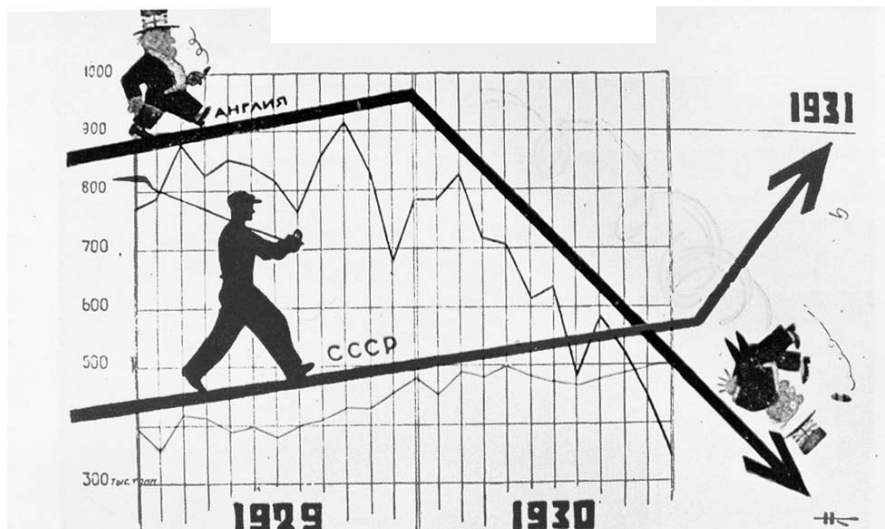
b) Írja le, mely történelmi jelszót juttatja eszébe a második zászló felirata, és nevezze meg, ki, mikor fogalmazta meg az eredeti jelszót! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

.....

..... (év)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szovjet propagandaplakát Angliáról és a Szovjetunióról, 1930

c) Fogalmazza meg, hogy a plakát mondanivalója miben torzít! (1 pont)

.....

.....

3 pont	
--------	--

**9. A feladat Magyarország második világháborús részvételével kapcsolatos.
Válaszoljon a kérdésekre a források alapján!**

„A magyar kormánynek fő feladata ebben az európai háborúban az, hogy Magyarország katonai, anyagi és népi erejét a háború végéig konzerválja. Mindenáron távol kell maradnia a konfliktusokban való részvételtől. A háború kimenetele kétséges. De minden eshetőségben Magyarországnak fontosabb, hogy megtépázatlanul álljon ott az európai konfliktus befejeződésének periódusában.” (Teleki Pál tájékoztatója a londoni és washingtoni követnek, 1941. március)

„A tengelyhatalmakhoz való csatlakozásunk is kötelességünké teszi a háborúban való csatlakozásunkat, de ezenfelül még az is, hogy a további országgyarapításunkat is csak akkor remélhetjük, ha továbbra is kitartunk a tengelyhez hű politika mellett, aminek jutalmaképpen biztosan visszkapjuk a történelmi Magyarország egész területét. [...] Annál is inkább csatlakoznunk kell, mert Románia máris lekötölte magát a háborúban való részvételre. Ezt az ügyes román propaganda már eddig is kihasználta ellenünk. Ha pedig a mi csatlakozásunk elmaradna, akkor nemcsak a Romániával szemben táplált további revíziós igényeinkről kell talán örök időkre lemondani, hanem az eddigi országgyarapodásunk is veszendőbe mehet.” (Werth Henrik emlékirata, 1941. június)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Nevezze meg az első forrás szerzője által megfogalmazott politikai elvet! (1 pont)

.....

b) Fogalmazza meg néhány szóban, milyenek ítélte 1941-ben Németország győzelmi esélyeit: (Elemenként 1 pont.)

1. Teleki Pál:

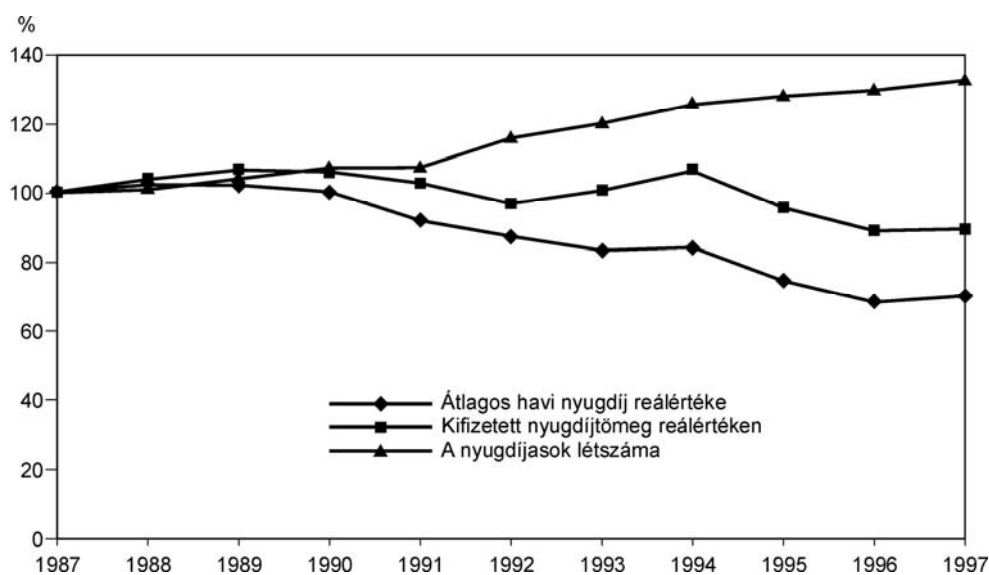
2. Werth Henrik:

c) Mikor (év, hó, nap) lépett be Magyarország a Szovjetunió elleni háborúba? (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

10. A feladat a rendszerváltozást követő társadalmi változásokkal kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a diagram és ismeretei alapján!

A nyugdíjasok számának, az átlagos havi nyugdíjnak és a kifizetett nyugdíjtömeg reálértékének alakulása (éves átlagban; 1987=100)

Év	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Fogyasztói árindex (előző év = 100,0)	128,9	135,0	123,0	122,5	118,8	128,2

a) Határozza meg, melyik az a két év, amelyben növekedett az átlagos havi nyugdíj reálértéke is! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Magyarázza meg, hogy miért csökkent a nyugdíjak reálértéke 1992–1994 között, miközben a kifizetett nyugdíjtömeg reálértéken is emelkedett! (1 pont)

.....

c) Milyen rövid távú hatással van a nyugdíjkorhatár kitolása a nyugdíjasok létszámára?
(a megfelelő válasz aláhúzendó) nő csökken (0,5 pont)

d) Milyen hatással van a várható élettartam növekedése a nyugdíjasok létszámára?
(a megfelelő válasz aláhúzendó) nő csökken (0,5 pont)

e) Indokolja meg, hogy az évtizedek óta tartó születésszám-csökkenés miért hat kedvezőtlenül a nyugdíjrendszerre Magyarországon! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

11. A feladat Jugoszlávia felbomlásával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei alapján!

Jugoszlávia etnikai térképe az 1991. évi népszámlálás szerint

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Nevezze meg, hogy mely államokat jelölik a térkép alábbi betűi! (Elemenként 0,5 pont.)

B)	
F)	

b) Határozza meg, hogy mely vallásokhoz tartoznak többségükben a Bosznia-Hercegovinában élő: (Elemenként 0,5 pont)

bosnyákok:

horvátok:

szerbek:.....

c) Nevezze meg, hogy mely szerbiai tartomány területén él a kb. kétszázezres magyar kisebbség! (0,5 pont)

.....

3 pont	
--------	--

12. A feladat a szociális piacgazdasággal kapcsolatos.

Válassza ki a források felhasználásával a megállapítások közül azokat, amelyek a szociális piacgazdaságra vonatkoznak! Írja a kiválasztott állítások betűjeleit a táblázatba! (Elemenként 1 pont.)

„Harmadik alapelvünk szellemében ez a kormány a gazdasági fordulat kormánya kíván lenni, és tisztában van azzal, hogy a legnehezebb feladatok ezen a téren várnak rá. [...]

Célunk a szociális piacgazdaság megvalósítása, vagyis olyan gazdaság, amelyben a piac nyitottságát szociális és – tegyük hozzá – környezetvédelmi szempontok, a gondoskodó és hosszú távlatokban gondolkodó társadalom elvárásai egészítik ki. [...] Most egyszerre kell – s csak egyszerre lehet – megváltoztatnunk politikai és gazdasági rendszerünket. Külgazdaságunkban is irányt kell váltanunk, új utat kell kijelölnünk, s mindezt egy időben az európai értékrend és magatartásforma, az önbizalom és a hit helyreállításával. [...]” (kormányprogram, 1990)

Szociális piacgazdaság

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- A) Megvalósulása Magyarország rendszerváltásához kötődik.
- B) A gazdaságban működő erők teljes szabadsága érvényesül benne.
- C) A piaci jövedelemelosztást a jövedelmek (állami) újraelosztása korrigálja.
- D) A szabadságot, a tisztességes versenyt törvényekkel és intézményi szabályozással biztosítja.
- E) Az állam gazdaságpolitikájával is a polgárok szabadságát és felelősségét korlátozza.
- F) A teljes mértékben autonóm gazdaságnak az államtól való teljes elválasztását hirdeti/valósítja meg.

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. Egyszerű, rövid feladatok	Elérhető pontszám	Elért pontszám
1. A görög filozófia	4	
2. Arab hódítás	4	
3. Vándorló magyarok	4	
4. Gazdasági átalakulás	5	
5. Állami oktatáspolitikai	5	
6. Napóleon	2	
7. Társadalmi átalakulás	3	
8. Bolsevik propaganda	3	
9. Magyarország a II. v.h.-ban	4	
10. A rendszerváltozás	4	
11. Jugoszlávia felbomlása	3	
12. Szociális piacgazdaság	3	
Összesen	44	

javító tanár

Dátum:

	Elért pontszám	Programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum:

Megjegyzések:

- Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
- Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2006. október 26.

TÖRTÉNELEM
EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2006. október 26. 8:00

II.

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!
Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**
Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a Történelmi atlasz térképeit és a Magyar helyesírási szótárt!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok elkészítéséhez az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a Történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (fejlődés, változás, termelés stb.), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), amelyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesírára is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **négyet** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:
kidolgozandó:

kettő rövid és **kettő** hosszú feladat, amelyek közül **mindegyik más-más korszakra** és legalább **kettő a magyar történelemre** vonatkozik.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Az Oszmán Birodalom felépítése	rövid
	14.	A középkori város kialakulása és felépítése	hosszú
	15.	Gandhi	rövid
	16.	Eltérő érdekek: EU–USA	hosszú
Magyar történelem	17.	Szent István	rövid
	18.	Zsigmond külpolitikája	hosszú
	19.	Az udvar és a rendek	rövid
	20.	A kiegyezés alternatívái	hosszú
	21.	Az őszirózsás forradalom	rövid
	22.	A Rákosi-korszak	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

Ellenőrizze választása helyességét az alábbi táblázat kitöltésével!

A feladatválasztás szempontjai	Igen
Négy feladatot választott?	
Legalább két magyar történelmi feladatot választott?	
Legalább egy egyetemes történelmi feladatot választott?	
Két rövid és két hosszú feladatot választott?	
Mind a négy kiválasztott feladata különböző korszakból való? (A táblázatban a korszakokat a kettősvonal választja el.)	
Egyértelműen jelölte feladatválasztásait?	

A feladatok közül **csak a választott négyet dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

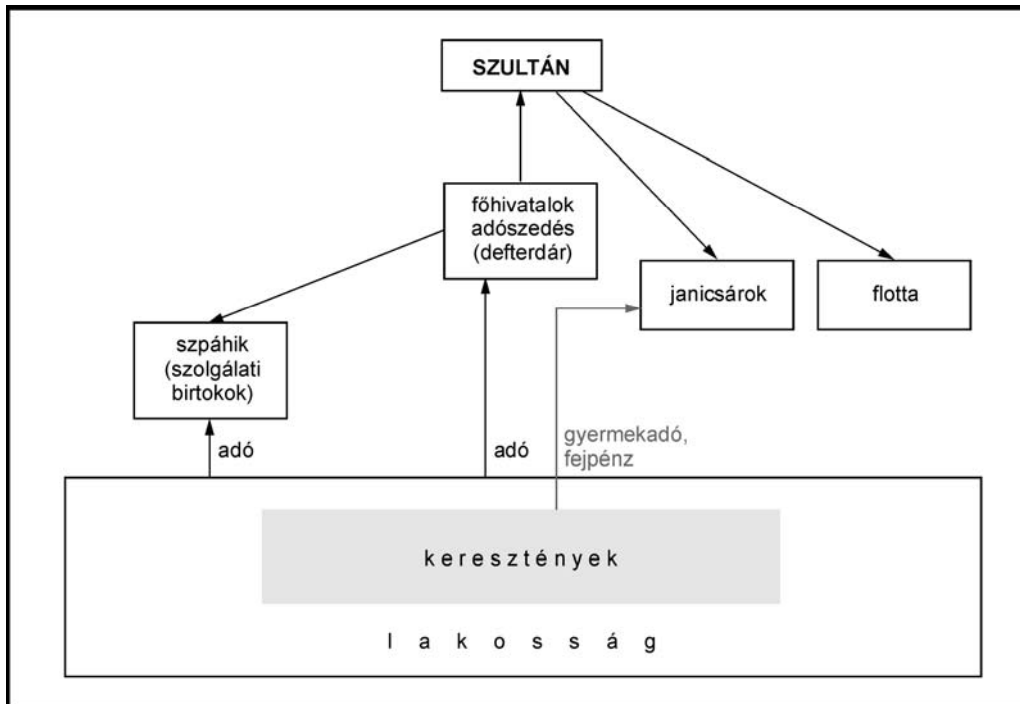
A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

13. A feladat az Oszmán Birodalommal kapcsolatos

(rövid)

Mutassa be és elemezze a források és az atlasz segítségével az Oszmán Birodalom felépítését és a berendezkedés kapcsolatát a hódításokkal!

„Amikor megindul a hadsereg toborzása, akkora készséggel és gyorsasággal gyűlnek és jönnek össze, hogy azt hihetnéd: nem háborúba, hanem lakodalomba szól a meghívás; sőt alig győzik kivárni a bevonulás idejét, s ők maguktól jönnek a gyülekezőhelyekre, és ha olykor-olykor úgy esik, hogy nincs éppen háborújuk, akkor nagy unalom szállja meg őket, és nemcsak azok sietnek bevonulni, akiket összeírtak, hanem önkéntesen, az összeírtaknál többen igyekeznek és szinte futnak az adott helyre. [...] Ezen a módon végtelen nagy létszámú hadsereget tud összegyűjteni. Ugyanakkor mindezt akkora lelkesedéssel hajtják végre s teszik meg, hogy egyik a másika helyett ajánlkozik, s az, akit otthon hagynak, úgy érzi, igazságtalanság esett rajta. Ezenfelül: vallják, hogy boldogok lesznek, ha nem otthon, a vénasszonyok könny- és nyálfolyása közepette, hanem a csatatéren, az ellenség lándzsái és nyilai között halhatnak meg. S azokat, akik így halnak meg, nemcsak hogy nem siratják, hanem szenteknek s győzteseknek hirdetik, példaként prédikálják s emelik magasra.”
(Georgius de Hungaria, a törökök között két évtizedig fogságban élő szerző művéből, 1458)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	OSZTÓSZÁM 4	
Vizsgapont	7	

14. A feladat a középkori városfejlődéssel kapcsolatos. (hosszú)

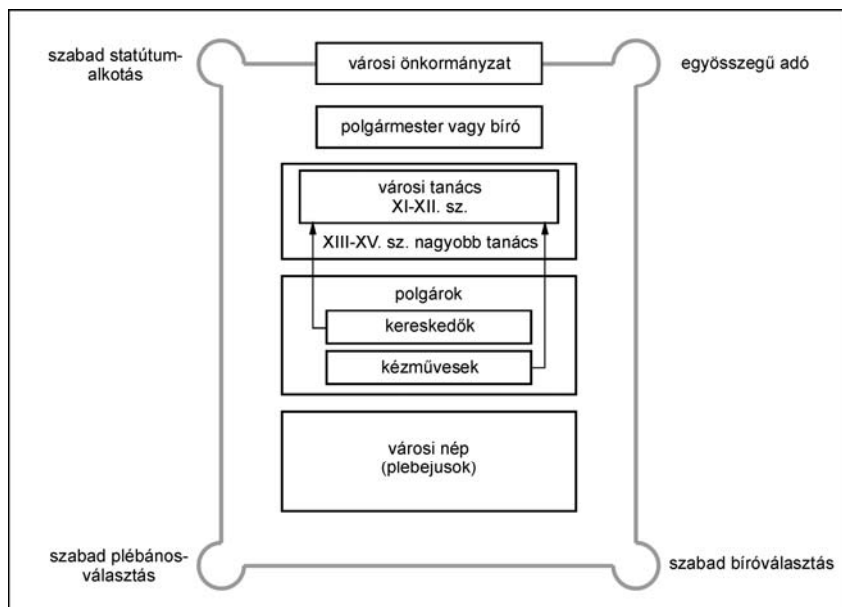
Mutassa be és elemezze a források, az atlasz és ismeretei alapján, hogyan jöttek létre a nyugat-európai városok, mi jellemezte jogállásukat, belső felépítésüket és gazdasági életüket!

„A papság, a főesperesek és az előkelők ... minden eszközt felhasználtak arra, hogy a közemberektől pénzt csaljanak ki, követeik által tárgyalni kezdtek velük, és felajánlották nekik, hogy amennyiben megfelelő összeget fizetnek, felhatalmazzák őket kommuna alakítására. Azonban lássátok, hogy mit értettek ezen a kárhozatos és új szón: a lakosok, fej szerint egy bizonyos összeggel tartoznak megváltani évenként uraikkal szemben a szolgálai állapotukból folyó rendes kötelezettségeiket, és törvényesen megállapított kártérítést fizetnek abban az esetben, ha a törvényt megszegik. Ezzel a kikötéssel teljesen szabadok lettek minden egyéb tehertől és szolgáltatástól, amelyet egyébként a szolgarendűekre róni szokás. A köznép megragadta ezt az alkalmat, hogy megszabaduljon egy sereg kellemetlenségtől és valóságos pénzhegyeket adott ezeknek a kapzsi embereknek, kiknek a marka olyan, mint valami soha be nem tölthető feneketlen mélység.

[...] De ki tudná kellőképpen elmondani, micsoda felháborodás támadt akkor, midőn ugyanezek az emberek, kik a nép ajándékait elfogadták és bőven osztogatták ünnepélyes ígéreteiket, meg akarták semmisíteni azt, [...] hirtelen nagy riadalom

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

támadt a városban. Az embertömeg ezt kiáltozta: „Communia, communia!” A polgárok karddal, fejszékkel, íjakkal és bárdokkal felfegyverezve, lándzsákat és gerelyeket ragadva, nagy tömegben özönlöttek el a Boldogságos Szűz bazilikáját, majd megrohanták a püspöki palotát.” (Guibert de Nogent önéletrajzából, XII. század)

„1. Párizsban senki sem lehet takács, csak ha ipart vásárol a királytól.

2. A párizsi kerület határain belül sem takácsnak, sem másnak nem lehet műhelye, ha maga nem ért ipara műveléséhez, és ha nem mesternek a fia.

3. Minden párizsi takács két széles és egy keskeny szövőszéket tartathat a házában, de házon kívül egyet sem, ...

8. Minden takácsmester

csak egy tanulót tarthat a házában, ezt is csak négy évre és 4 párizsi livre fejében, vagy ötévi szolgálatra 60 párizsi souért, vagy hatévi szolgálatra 20 párizsi souért, vagy hétévi szolgálatra fizetség nélkül.

23. Párizsban egy takács sem szóhet teljes [vég] posztót, csak úgy, hogy egyformán erősek a hosszanti és vetülékfonalak, ha a szövet teljes szélességében legalább 1600 fonál van.

47. A fent említett céh tagjai közül senki sem kezdheti a munkát napkelte előtt, különben a mester 12, a segéd 6 dénár büntetést fizet, ha nem forgott fenn az a körülmény, hogy a vég posztót be kellett fejezni. Ebben az esetben a segéd [korábban] bemehet, de csak aznap.

51. A takácssegédek hagyják abba a munkát, mihelyt a vecsernyére hívó harang megszólal, bármely plébánia területén dolgoznak is, és a vecsernyére szóló harangozás után be kell fejezniük.” (A párizsi takácsok XIII. századi céhszabályzatából).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	OSZTÓSZÁM 3	
Vizsgapont	16	

15. A feladat India XX. századi történelmével kapcsolatos. (rövid)
Mutassa be a forrás és ismeretei alapján Gandhi módszereit és szerepét India függetlenségi harcában!

„És akkor jött Gandhi. Olyan volt, mint a friss levegő erős áramlata [...], mintha fény-sugár hatolt volna át a sötétségen, mintha hályog hullt volna le a szemünkről, mintha forgószelel kerekedett volna, mely mindent felkavar, de legjobban az emberek gondolkodását. Nem felülről ereszkedett alá; mintha az indiai milliók közül emelkedett volna ki, az ő nyelvükön beszélt, minduntalan felhívta a figyelmet rájuk és lesújtó körülményeikre. ...

Hogyan lettünk Gandhidzsi (azaz Gandhi) politikai fegyvertársává, és sok esetben odaadó híveivé? Erre a kérdésre nehéz válaszolni. [...] Gandhidzsi nagy vonzerőt gyakorolt, de végül is az értelmi meggyőződés vitte közel hozzá az embereket, ez tartotta őket mellette. Nem értettek egyet életfilozófiájával, sőt sok eszméjével sem. Gyakran nem értették meg. De az akció, amelyet javasolt, érzékelhető, ésszel felfogható és bírálható akció volt.”

Gandhi szerteágazó hatása átjárta egész Indiát, és mély nyomokat hagyott. De nem az erőszakmentességnek vagy gazdasági elveinek köszönhető, hogy ő lett az első és legkiemelkedőbb vezetője Indiának. India népének túlnyomó többsége számára ő a szabadság kivívására elszánt India jelképe, ő a harcos nacionalizmus szimbóluma. Azt hirdeti, hogy megtagadhatjuk, hogy egy gögös hatalom alávetettjei legyünk, s hogy soha nem fogadhatunk el semmit, ami nemzeti gyalázatot rejt magában. Bár Indiában sokan több kérdésben nem értenek vele egyet, bírálják is, vagy egy-egy konkrét dologban más úton járnak, a tettek és a küzdelem idején, amikor India szabadsága a tét, ismét köréje sereglenek és felnéznek rá, mint vitathatatlan vezetőjükre.”

(Dzsaváharlál Nehru: India felfedezése)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

18. A feladat a Magyar Királyság XV. század elei virágkorával kapcsolatos. (hosszú)
Foglalja össze a források és ismeretei segítségével Luxemburgi Zsigmond külpolitikai tevékenységét! Használja a Történelmi atlaszt!

„Óriási öldöklés vette kezdetét. A magyarok közül sokan elestek, sokan fogságba jutottak. És ha a király egy hajón nem lel menedéket, akkor az ellenség fegyveres ereje zúzta volna össze.” (*Thuróczy János, XV. századi történetíró a nikápolyi csatáról*)

[...] az ország minden közönséges hadjáratára uradalmaik mennyiségéhez képest állítsanak katonákat: tudniillik minden harminchárom jobbágy után [...] egy tegzes lovast; 100 után pedig hármat. [...]” (*Részlet az 1435. évi első dekrétumból*)

„Származása rendkívüli lehetőségeket rejtett magában, hiszen Csehország 1310 óta, a Német-római Birodalom 1346 óta a Luxemburg-i ház örökségének számított, és miután a két országot öröklő Vencel király lassanként annyira elitta az eszét, hogy a német választófejedelmek 1400-ban trónfosztottnak nyilvánították, a dinasztia hívei öccsét, a jóval tehetségesebb magyar királyt kezdték tényleges fejüknek tekinteni. Zsigmondnak ez nem volt ellenére. Joggal érezte magát többre hivatottnak, mint hogy egész életében Európa határvidékén a pogányokkal viaskodjék, méghozzá reménytelenül. Igazi császár akart lenni, amilyen apja, IV. Károly volt, akit még a régi szokás szerint Rómában koronáztak meg; egyszóval olyan fejedelem, aki rangjánál fogva a legelső Európában, és aki egyedül képes, sőt hivatott megoldani a kor olyan egyetemes gondjait, mint az egyházszakadás, az egyházi és társadalmi reform, és nem utolsósorban az oszmán fenyegetés.” (*Engel Pál történész Zsigmond külpolitikájáról*)

„Mivel Zsigmond király úgy vélte, hogy nem tudja erővel megfékezni a hitszegők dühét, egyetemes zsinati határozattal óhajtotta elfojtani a vést, és összehívatta a keresztény vallás híres egyetemes zsinatát, a konstanzit.

A zsinaton az említett Husz Jánost és tanítványát, Jeromost, az eretnecség fejeit, tanaikkal együtt bűnösnek találták, és tűzhalállal megsemmisítették. De azért a mi korunkig sem szűnt meg az általuk elhintett metyeg melengetése az említett Csehországban.” (*Thuróczy János krónikája, 1487*)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

19. A feladat a XVIII. századi Magyarországgal kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei felhasználásával, hogy melyek voltak a magyar rendek legfőbb sérelmei II. József uralkodása idején, és miért döntött az uralkodó élete végén rendeletei visszavonásáról!

„Minden alattvaló urától vár védelmet és biztonságot. Ezért az uralkodó kötelessége, hogy alattvalói jogát rögzítse, ügyeiket úgy vezesse, hogy a közjót és az egyén javát egyaránt szolgálja. [...] A legfőbb hatalom, ami az uralkodót illeti, minden határoza-
tára, amelyet rendelet formájában adnak ki, a kötelező jelleg bélyegét nyomja rá.” (II. József hitvallása a hatalomról)

Tudod, a pozsonyi vár palotájában
Miként nyöszörögtél anyádnak karjában?
Véltük, hogy szerelmet sírtál nemzetünknek
S most látjuk, hogy gyilkos tört toltál szívünkre...
Királynak csak azért adják méltóságát,
Hogy híven őrizze népe bátorságát.
Hogy továbbra vigye országa széleit,
És hogy boldoggá tegye nemzeteit.

(Részlet Ányos Pál: Kalapos király c. költeményéből)

„Ilyen körülmények között semmit sem ér a fél tett. Én tehát hogy egyszer s mindenkorra elejét vegyem a magyar és erdélyi rendek minden elgondolható, a méltányos-
ságnak csak a színével is bíró panaszainak, minden uralkodásom alatt kelt általános
rendeletet és intézkedést eltörlök, s őket azon állapotba visszahelyezem, melyben
Őfelségének, a boldogult császárnénak halálában voltak. Ebből csak a tolerancia-
pátenst, az új lelkészrendezésre vonatkozó intézkedéseket, végre a jobbágyokra vo-
natkozót veszem ki. A koronát és az ország klenodiumait [koronaékszereit], mihelyt
a budai Várban lesz számukra illő hely, oda kell átvinni. Mivel ezáltal a sérelmek
megszűnnek, a rendek már nem fogják oly sürgősen követelni az országgyűlést,
melynek megtartása mostani viszonyok közt és roncsolt egészségem miatt lehetetlen
lenne. Remélem a rendek belátják önzetlenségemet, és javokat célzó törekvéseimet,
így méltán elvárom tőlük, hogy az államot egyelőre újoncokkal és a sereget a
szükséges készletekkel ellássák. A földmérést úgy szakíttassák félbe, hogy a már
meglévő mérés és becslés, mert már annyiba került, és még szükséges lehet, felhasz-
nálható legyen.” (II. József rendeleteinek visszavonását elrendelő utasítása)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	OSZTÓSZÁM 4	
Vizsgapont	7	

22. A feladat a Rákosi-korszakra vonatkozik. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei felhasználásával a Rákosi-korszak társadalmi-gazdasági és politikai életének főbb jellemzőit! Térjen ki arra is, hogy miként érvényesült a társadalom elnyomtatása és megfélemlítése!

„Malenkov: Mi kritikusan nézzük Magyarország helyzetét. Szeretnénk, ha az elvtársak is kritikusan néznék és a hiányosságokról elmondanák véleményüket. Az a benyomásunk, hogy a magyar elvtársak lebecsülik a hiányosságokat.

Berija: Ami a törvényességet és az igazságszolgáltatást illeti, Malenkov elvtársnak igaza van. Rákosi elvtárs most is rosszul ért bennünket ebben a kérdésben. Nem arról van szó, hogy Rákosi elvtárs 30-40 000 letartóztatottról beszélt, és ezek száma valamivel nagyobb.

Talán elfogadható dolog, hogy a 9 500 000 lakosú Magyarországon 1 500 000 ember ellen indítottak eljárást? Két és fél év alatt 1 150 000 személy ellen alkalmaztak adminisztratív rendszabályokat. Ezek a számok azt mutatják, hogy a belügyi és igazságügyi szervek, valamint az ÁVH nagyon rosszul dolgoznak. (...)

Ebben az évben 19 milliárdot akarnak beruházni. A lakosság ellen valóságos repressziós hullám van, 4,5 milliós felnőtt lakosságból 1 500 000 személy ellen indítottak eljárást három és fél év alatt. 1 150 000 kihágási ügy volt ez idő alatt. Mindenért büntetnek, lényegtelen dolgokért önkényesen büntetnek. 1949-ben fogadták el az Alkotmányt, mely szerint fel kell állítani az államügyészi szervezetet. Még mindig nem állították fel. Nem tűrhetők ilyen viszonyok. Mindenféle machinációkhoz folyamodnak, hogy biztosítsák az ipar erőltetett ütemű fejlődését.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Bulgaryin: A gazdasági tervezés kérdésében van bizonyos kalandorság, pl. a saját vaskohászat túlzott fejlesztése. Magyarországnak nincs saját vasérc, sem saját koksa. Mindezt külföldről kell behozni. Senki sem számította még ki, hogy mennyibe kerül Magyarországnak 1 tonna nyersvas és acél, Magyarországon olyan nagyolvasztókat építenek, melyekhez az ércet senki sem ígérte meg. 1952-ben 700 000 tonna kokszt hiányzott. Sztálin elvtárs utasítására segítettek, hogy meg ne álljon a nagyolvasztó. Jövő évre ugyancsak nincs a kokszt biztosítva. Nagy túlzások vannak egyes nagy beruházások területén.” (Rákosi Máttyás és Nagy Imre a Kremlben 1953. június 13. jegyzőkönyvrészlet)

„Az egyéni gazdálkodók megsegítésének elhanyagolása miatt, a termelészövetkezetek sem gazdaságilag, sem politikailag eléggé alá nem támasztott, túl gyors fejlesztése miatt, ami a parasztság gazdálkodását bizonytalanná tette, a mezőgazdasági termelés fejlődése megakadt, s az utóbbi években lényegében egy helyben áll. Ebben nagy szerepe volt a gyakori és nagyarányú tagosításoknak is, amelyek során sok visszaélés, erőszakoskodás fordult elő, ami joggal sértette parasztságunk igazságérzetét, amellet, hogy komoly gazdasági károkat is okozott neki. ... a kormány helyesnek és szükségesnek tartja a termelészövetkezeti mozgalom lassítását, és az önkéntesség szigorú betartása érdekében lehetővé fogja tenni, hogy azok a termelészövetkezeti tagok, akik vissza akarnak térni az egyéni gazdálkodáshoz, mert ott vélik megtalálni boldogulásukat, a gazdasági év végén kiléphessenek a termelészövetkezetből. ...

A bírósági és kihágási eljárások nagy száma, széles körben alkalmazott adminisztratív módszerek ... tömeges túlkapások és visszaélések, valamint egyéb zaklatások sértették a lakosság igazságérzetét ... Mindebből kiindulva, a megbocsátás szellemében, a megnyugvás és jogos sérelmek gyökeres orvoslása érdekében, a kormány törvényjavaslatot terjeszt az országgyűlés elé, amelynek alapján szabadon kell bocsátani mindazokat, akiknek bűne nem oly súlyos, hogy szabadlábra helyezésük az állam biztonságát veszélyezteti.” (Nagy Imre miniszterelnöki expozéjából, 1953)

Hol zsarnokság van,
ott zsarnokság van
nemcsak a puskacsőben,
nemcsak a börtönökben,

nemcsak a vallató szobákban,
nemcsak az éjszakában
kiáltó ór szavában,
ott zsarnokság van
[...]

ott zsarnokság van
az óvodákban,
az apai tanácsban,
az anya mosolyában,
abban, ahogy a gyermek
idegeneknek felelget

[...]
ő les, hiába futnál,
fogoly vagy, s egyben foglár;
[...]

hol zsarnokság van,
mindenki szem a láncban;
[...]

mert ott áll
eleve sírodnál,
ő mondja meg, ki voltál,
porod is neki szolgál.

(Részletek Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról c. verséből)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	44	
II. Szöveges, kifejtendő feladatok:		
13. Az Oszmán Birodalom felépítése	7	
14. A középkori város kialakulása és felépítése	16	
15. Gandhi	7	
16. Eltérő érdekek: EU–USA	16	
17. Szent István	7	
18. Zsigmond külpolitikája	16	
19. Az udvar és a rendek	7	
20. A kiegyezés alternatívái	16	
21. Az őszirózsás forradalom	7	
22. A Rákosi-korszak	16	
II. Szöveges, kifejtendő feladatok	46	
I. + II. Összesen	90	

javító tanár

Dátum:

	Elért pontszám	Programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges, kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: